

Kursplan

för kurs på avancerad nivå

Speciallärarens yrkesspecifika kompetenser, inriktning språk, läs- och skrivutveckling

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

**The Professional Competences of The Special Education Teacher,
Language, Reading And Writing Development**

Kurskod: UQSSLF
Gäller från: VT 2011
Fastställd: 2011-01-18
Institution Specialpedagogiska institutionen

Huvudområde: Specialpedagogik
Fördjupning: A1F - Avancerad nivå, har kurs/er på avancerad nivå som förkunskapskrav

Beslut

Kursen vänder sig främst till yrkesverksamma lärare som vill utveckla det specialpedagogiska arbetet i fråga om elevens lärande i språk, läsning och skrivning i förskoleklass, skola och vuxenutbildning.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd 2011-01-18 av prefekten på delegation av institutionsstyrelsen.
Kursplanen är giltig fr.o.m. termin V11.

Beslut om upphävande är fattat av institutionsstyrelsen vid Specialpedagogiska institutionen 2021-03-16.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

För tillträde till kursen krävs att studenten har avslutat Speciallärarprogrammet med godkänt resultat vid Stockholms Universitet, antagningsomgång fr.o.m 2008.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
MOM1	Möjligheter och hinder inom språk-, läs- och skrivutveckling	15
MOM2	Bedömning och pedagogisk utredning	15

Kursens innehåll

Kursens övergripande syfte är att studenten ur ett specialpedagogiskt perspektiv ska utveckla en fördjupad didaktisk kompetens i att stödja olika elevers lärande inom språk-, läs- och skrivområdet i olika lärmiljöer. Detta syfte motiveras av att speciallärarna i sitt yrke ska kunna analysera, bedöma och stödja språk-, läs- och skrivutvecklingen för elever i behov av särskilt stöd, kunna förebygga att hinder och problem uppstår samt kunna utvärdera genomförda undervisningsinsatser.

I kursen integreras vetenskapsteori och metod (1,5 hp) och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i form av datainsamlingar och fältstudier.

Delkurs 1 innehåller:

- språk- och begreppsutveckling utifrån olika teoribildningar,
- barns och ungas läs- och skrivutveckling utifrån olika forskningstraditioner,
- läs- och skrivutveckling i relation till andraspråkslärande,

- variationer i läs- och skrivutvecklingen och läs- och skrivsvårigheter,
- kognitiva, biologiska och sociala riskfaktorer som kan påverka barns/ungas språk- och begreppsutveckling samt läs- och skrivutveckling
- kartläggning av begreppsutveckling och läs- och skrivutveckling,
- planering, genomförande, analys och utvärdering av läs- och skrivundervisning,
- specialpedagogiska verksamheter i förhållande till olika lärmiljöer, texter och skriftspråkliga aktiviteter.

Delkurs 2 innehåller:

- orsaker till och konsekvenser av läs- och skrivsvårigheter/dyslexi utifrån aktuella teoribildningar,
- olika diagnostiserings-, observations- och kartläggningsredskap, test och bedömningsmetoder,
- IKT och olika hjälpmedel som stöd för läs- och skrivaktiviteter,
- formativ bedömning som grund för pedagogisk utredning och åtgärdsprogram och som didaktiskt analysunderlag för anpassning och förändring av undervisning på individ – och gruppnivå,
- individanpassade arbetssätt och utvärdering av insatser,
- bedömning i form av internationell och nationell utvärdering på gruppnivå och betygssättning på individnivå.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs ska studenten kunna:

Delkurs 1:

- utifrån olika teoribildningar urskilja centrala grundantaganden och kritiska punkter i språk-, läs- och skrivutvecklingen samt relatera dessa till olika didaktiska konsekvenser,
- identifiera och förklara variationer, problem och hinder i språk-, läs- och skrivutvecklingen med hjälp av olika individuella, miljöbetingade och relationella aspekter,
- analysera och kritiskt reflektera över behov, möjligheter, hinder och svårigheter för en framgångsrik läs- och skrivutveckling utifrån individ- och gruppnivå och med hjälp av olika kunskapstraditioner inom läs- och skrivforskning,
- värdera, tillämpa och utvärdera arbetsmetoder och didaktiska lösningar av relevans för förebyggande och utvecklande språk-, läs- och skrivundervisning.

Delkurs 2:

- utifrån olika teoribildningar jämföra och kritiskt utvärdera olika metoder och redskap att dokumentera, diagnostisera, analysera och bedöma elevers språk-, läs- och skrivutveckling,
- urskilja, identifiera och analysera läs- och skrivsvårigheter samt följa upp åtgärder,
- analysera, förklara och kritiskt granska relationen mellan bedömning, urval av kunskapsinnehåll och anpassning av undervisning utifrån elevers behov av stöd i språk-, läs- och skrivutvecklingen,
- genomföra och kritiskt utvärdera pedagogiska utredningar med beaktande av samverkan med andra yrkesgrupper, lärmiljöer, kunskapsinnehåll relaterat till styrdokument samt elevers olika språkliga och skriftspråkliga förutsättningar,
- problematisera bedömning och pedagogisk utredning samt betygssättning ur likvärdighets- och etiska perspektiv.

Undervisning

Undervisningen organiseras genom campusförlagda föreläsningar och litteraturseminarier, gruppdiskussioner via lärplattform (IKT), verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i form av datainsamlingar och fältstudier samt skriftliga gruppvisa och individuella arbeten.

Under kursens gång ges studerande möjlighet att påverka kursens arbetssätt. En utvärdering sker i slutet av kursen.

Kunskapskontroll och examination

Delkurs 1 examineras dels genom en muntligt och skriftligt presenterad gruppuppgift och dels genom en individuell skriftlig examinationsuppgift.

Delkurs 2 examineras dels genom en individuell skriftlig uppsats och dels genom en fältstudierapport utförd som gruppuppgift. Det senare arbetet redovisas även muntligt.

Betygsättning på delkurser och kurs sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt
Fx = Otillräckligt
F = Helt otillräckligt

Kursens betygsriterier delas ut vid kursstart.

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på båda delkurser samt fullgjord och godkänd VFU i form av fältstudier.

För att få betyg på delkurs krävs lägst betyget E samt för gruppexaminationer betyget G. För gruppexaminationer ges endast betyget G (godkänt) eller U (underkänt).

Betygen skall vara målrelaterade, vilket innebär att betygen skall återspegla hur väl studenten uppnått de förväntade studieresultaten, som preciseras i varje kursplan respektive kursanvisning. Betyg på kursen speciallärarens yrkesspecifika kompetenser sätts på följande sätt: Bokstavs-betygen på varje delkurs transformeras först till en femstegsskala (A=5p, B=4p, C=3p, D=2p och E=1p). Delkursernas sifferbetyg adderas och summan delas därefter med 2. Det på så sätt erhållna medeltalet avrundas till närmaste heltal (0,5 och uppåt ger det närmaste högre talet) och transformeras tillbaka till bokstavs-beteckning.

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov har rätt att genomgå minst fyra ytterligare prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E.

Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov två gånger av en examinator, har rätt att begära att en annan examinator utses för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs högst tre gånger under en tvåårsperiod efter det att kursplanen slutat gälla. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Med prov jämföras också andra obligatoriska moment eller delmoment i kursen.

Övergångsbestämmelser

Om kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att under en tvåårsperiod, vid ordinarie examinationstillfälle, examineras enligt denna kursplan.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Kurslitteratur

Delkurs 1

Baddeley, A. D. (2001). Is working memory still working? *American Psychologist*, 56, 851–864.

Barkley, R. A. (1998). Attention-Deficit Hyperactivity Disorder. *Scientific American*, 279 (3), 66-71.

Bjar, L., & Frylmark, A. (Red.) (2009). *Barn läser och skriver: specialpedagogiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur. (valda delar)

Bjar, L., & Liberg, C. (Red.) (2003): *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur. (valda delar)

Bowey, J. A. (2005). Predicting Individual Learning to Read. I C. Hulme & M. Snowling (Eds.), *The science of Reading*, 155-172. Malden: Blackwell publishing.

Eriksson Gustavsson, A-L., & Samuelsson, J. (2007). *Didaktiska samtal i specialpedagogiska kontexter: en studie av undervisning i grundläggande svenska och matematik*. Linköpings universitet: IBL. LiU-PEK 246.

Garme, B. (2010). *Elever skriver: Om skrivande, skrivundervisning och elevers texter*. Lund: Studentlitteratur.

Kullberg, B., & Åkesson, E. (2007). Emergent literacy: femton svenska forskares tankar om barns skriftspråklärande 2006. Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik (utgivare) Serie:

Molloy, G. (2007). *När pojkar läser och skriver*. Lund: Studentlitteratur. (valda delar)

Naucclér, K. (2000). "... sen det blev svårare och svårare" – om turkiska och svenska barns socialisation inför skolstarten och deras läsförståelse i år 4. I H. Åhl (Red.), *Svenskan i tiden – verklighet och visioner*, 225–243. Nationellt Centrum: HLS Förlag.

O'Connor, R. E., White, A., & Swanson, L. (2007). Repeated reading versus continuous reading: influences on reading fluency and comprehension. *Exceptional children*, 74 (1), 31-46.

Perfetti, C. A., Landl, N., & Oakhill, J. (2005). The acquisition of reading comprehension skill. I C. Hulme & M. Snowling, (Eds.): *The science of Reading*, 227-247. Malden: Blackwell publishing.

Roos, C. (2006). Skriftspråkighet och skriftspråkligt lärande. I C. Roos & S. Fischbein (Red.): *Dövhet och hörselnedsättning. Specialpedagogiska perspektiv*, 73-97. Lund: Studentlitteratur.

Samuelsson, S., Lundberg, I., & Herkner, B. (2004). ADHD and Reading Disability in Male Adults: Is there a connection? *Journal of Learning Disabilities*, 37 (2), 155–168.

Snowling, M. J., & Hulme, C. (2005). Learning to Read with a Language Impairment. I C. Hulme & M. Snowling, (Eds.), *The science of Reading*, 397-412. Malden: Blackwell publishing.

Sterner, G., & Lundberg, I. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik*. Göteborg: NCM.

Utöver detta läses i delkurs 1 aktuell avhandling (ca 200 sidor) som väljs i samråd med kursansvarig lärare. Dessutom tillkommer litteratur i form av valbara böcker, artiklar och rapporter.

Delkurs 2

Andreasson, I., & Asplund Carlsson, M. (2009). *Elevdokumentation*. Stockholm: Liber.

Asp Onsjö, L. (2008). *Åtgärdsprogram i praktiken. Att arbeta med elevdokumentation i skolan*. Lund: Studentlitteratur.

Bjar, L., & Frylmark, A. (Red.) (2009). *Barn läser och skriver: specialpedagogiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur. (valda delar)

Caravolas, M. (2005). The Nature and Causes of Dyslexia in Different Languages. I C. Hulme & M. Snowling, (Eds.), *The science of Reading*, 336-355. Malden: Blackwell publishing.

Doverborg, E., & Pramling Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar: metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber.

Föhrer, U., & Magnusson, E. (2003). *Läsa och skriva fast man inte kan. Kompenserande hjälpmedel vid läs- och skrivsvårigheter*. Lund: Studentlitteratur.

Giota, J. (2006). Självbedöma, bedöma eller döma? Om elevers motivation, kompetens och prestationer i skolan. *Pedagogisk forskning i Sverige* 11:2, 94-115.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77 (1), 81-112.

Jonsdotter Samuelsson, M., & Nordgren, K. (2008). *Betyg i teori och praktik*. Malmö: Gleerup.

Holmgren, A. (2010). Lärargrupperns arbete med bedömning för lärande. I C. Lundahl & M. Folke-Fichtelius (Red.), *Bedömning i och av skolan – praktik, politik, principer*, 165–181. Lund: Studentlitteratur.

Korp, H. (2003). Kunskapsbedömning. *Vad, hur och varför?* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Lindström, L., & Lindberg, V. (Red.) (2005). *Pedagogisk bedömning*. Stockholm: HLS Förlag.

Mossige, M., Røskeland, M., & Skaathun, A. (2009). *Flera vägar mot mål: läs- och skrivsvårigheter i gymnasieskolan*. Stockholm: Liber. (valda delar.)

Myrberg, M., & Lange, A-L. (2006). *Identifiering, diagnostik samt specialpedagogiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter: Konsensusprojektet, 16-114*. Härnösand: Specialpedagogiska institutet.

Persson, A., & Sahlström, E. (1999). Kartläggning av läsning och skrivning ur ett deltagarperspektiv: Analysverktyg för alla. *Specialpedagogiska rapporter, nr. 14*. Specialpedagogiska institutionen. Göteborg: Göteborgs universitet.

Torrance, H., & Pryor, J. (2001). Developing Formative Assessment in the Classroom: using action research to explore and modify theory. *British Educational Research Journal, 27, (5)*, 615-631.

Torgesen, J. K. (2005). Recent discoveries on remedial interventions for children with dyslexia. C. Hulme & M. Snowling, (Eds.), *The science of Reading*, 521-537. Malden: Blackwell publishing.

Vallberg Roth, A-C., & Månsson, A. (2008). Individuella utvecklingsplaner som uttryck för reglerad barndom: Likriktning med variation. *Pedagogisk forskning i Sverige, 13 (2)*, 81-102.

Zetterqvist Nelson, K. (2003). *Dyslexi - en diagnos på gott och ont. Barn, föräldrar och lärare berättar*. Lund: Studentlitteratur. (valda delar)

Utöver detta läses i delkurs 2 ca 200 sid metodeliteratur från valbar metodeliteratur samt en aktuell avhandling (ca 200 sidor) som väljs i samråd med kursansvarig lärare. Dessutom tillkommer litteratur i form av artiklar och valfria rapporter samt olika diagnosmaterial och screening test.

Litteratur i vetenskapsteori och metod

Ca 200 sidor är obligatorisk litteratur och väljs i samråd med gruppansvarig lärare.

Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, R-M. (1995). *Forskningsetik och perspektivval*. Lund: Studentlitteratur.

Kullberg, B. (2004). *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.

Merriam, S. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.